

Jan Měšťák, Ondřej Měšťák

Rub a líc plastické chirurgie

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Měšťák, Jan, 1944-

Rub a líc plastické chirurgie / Jan Měšťák, Ondřej Měšťák. -- Vydání 1.. --

Praha : Grada, 2021. -- 1 online zdroj

Obsahuje bibliografii

ISBN 978-80-271-4090-9 (online ; pdf)

* 617-089.844 * 61(091) * 616-06 * 159.9 * (437.3) * (048.8)

- plastická chirurgie
- estetická chirurgie
- plastická chirurgie -- Česko
- estetická chirurgie -- Česko
- dějiny lékařství -- Česko
- komplikace (lékařství)
- plastická chirurgie -- psychologické aspekty
- monografie

617 - Ortopedie. Chirurgie. Oftalmologie [14]

Jan Měšťák, Ondřej Měšťák

Rub a líc plastické chirurgie

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Jan Měšťák, Ondřej Měšťák

Rub a líc plastické chirurgie

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401
www.grada.cz
jako svou 7929. publikaci

Odpovědná redaktorka Jana Chvojková
Zdroj fotografií – archiv autora
Sazba a zlom Antonín Plicka
Počet stran 128
Vydání 1., 2021

Vytiskla D.R.J. Tiskárna Resl, s.r.o., Náchod

© Grada Publishing, a.s., 2021

ISBN 978-80-271-4091-6 (ePub)
ISBN 978-80-271-4090-9 (pdf)
ISBN 978-80-271-3025-2 (print)

Obsah

Slovo o autorech	7
Předmluva	9
Úvodní slovo	11
O ženské kráse	13

OBECNÁ ČÁST

Historie a vývoj plastické chirurgie	17
Vývoj plastické chirurgie v Československu	19
Estetická chirurgie	21
Estetická chirurgie současnosti	23
Plastická a estetická chirurgie pokročilého věku	25

SPECIÁLNÍ ČÁST

Kosmetické vady	29
Výběr estetického chirurga a pracoviště	31
Úspěšné operace kosmetických vad	33
Rinoplastika – operace nosu	33
Facelifting – operace obličeje a krku	41
Blefaroplastika – operace horních a dolních víček	44
Augmentace prsů	44
Redukce prsů	51
Modelace prsů	54

Korekce asymetrie prsů	58
Rekonstrukce prsu po nádorovém onemocnění	60
Abdominoplastika – operace stěny břišní	64
Liposukce	68
Zvětšovací operace rtů	68
Komplikace v estetické chirurgii	71
Příčiny komplikací	71
Etický kodex a lékařská etika	72
Posuzování pooperačního výsledku	74
Neúspěšné operace kosmetických vad	77
Odborné selhání plastického chirurga	77
Neúspěšné operace z jiných pracovišť	79
Nedodržení hygienického režimu	92
Zanedbaná pooperační péče	92
Operace rizikových pacientů na privátních pracovištích	92
Komplikace estetické chirurgie současnosti	92

CHIRURGOVA NELEHKÁ ÚLOHA

Úzkostné stavy	103
Dysmorfofobie	107
Syndrom operované krajiny	109
Psychosomatické vlivy	113
Jiné psychické stavy	115
Stalking	115
Asociální psychopatie (zdrženlivá)	118
Psychopatie	120
Schizofrenie	121
Jiné psychické poruchy	121
Závěr	123
Literatura	127

Slovo o autorech

Doc. MUDr. Jan Měšťák, CSc., je emeritním přednostou a zakladatelem Kliniky plastické chirurgie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Nemocnici Na Bulovce v Praze a zakladatelem Centra komplexní chirurgické péče o ženy s onemocněním prsu téže nemocnice. Po řadu let zastával funkci vedoucího Katedry a později Subkatedry plastické chirurgie Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (IPVZ). Více než čtyřicet let působí jako vysokoškolský pedagog na lékařských fakultách Univerzity Karlovy v Praze.

Je absolventem Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Po atestaci ze všeobecné chirurgie pracoval dvacet let na Klinice plastické chirurgie 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze, kde také habilitoval. Kromě všeobecné plastické chirurgie a estetické chirurgie byla jeho vědecko-výzkumná činnost zaměřena především na problematiku obličejových rozštěpů. Byl hlavním řešitelem nebo spoluřešitelem pěti výzkumných úkolů rezortního plánu MZ ČR, publikoval na 200 odborných prací v našich a mezinárodních časopisech a podílel se na učebních textech pro posluchače lékařských fakult a na monografiích v problematice plastické, rekonstrukční a estetické chirurgie. Po mnoho let byl tajemníkem Hlavní problémové komise plastické chirurgie MZ ČR pro vědu a výzkum.

Působil déle než čtyřicet let ve výboru Společnosti plastické chirurgie České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně, kde plnil i funkci vědeckého sekretáře na federální úrovni. Byl také členem výboru a místopředsedou Společnosti estetické chirurgie ČLS JEP. Řadu let zastával funkci předsedy Akreditační komise a Atestační komise MZ ČR a místopředsedy a předsedy Specializační oborové rady pro vzdělávání v rámci lékařských fakult ČR. Po privatizaci stál v čele představenstva Ústavu lékařské kosmetiky a. s. v Praze, nejstaršího zdravotnického zařízení estetické medicíny u nás. Je rovněž spoluzakladatelem soukromé kliniky Esthé.

Docent Jan Měšťák je nositelem Pamětní medaile Univerzity Karlovy udělené Vědeckou radou a rektorem UK za významné celoživotní dílo v oboru plastické chirurgie a dlouhodobou vědeckou a pedagogickou činnost na Univerzitě Karlově, Pamětní medaile udělené děkanem 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy za dlouhodobou a uznávanou činnost na půdě této fakulty, Zlaté medaile České lékařské společnosti JEP za mimořádné zásluhy o rozvoj plastické chirurgie v ČR,

Čestné medaile a Čestného členství České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně za dlouhodobý přínos v oboru plastické chirurgie v České republice. Je také nositelem Pamětní medaile Slovenské lékařské společnosti za zásluhy o rozvoj plastické chirurgie na Slovensku a držitelem dvou patentů za vynález v oboru plastické chirurgie.

Absolvoval dlouhodobé studijní pobyty a stáže v Německu, Švédsku, Norsku, Brazílii, Argentině, Švýcarsku a dalších zemích.

Doc. MUDr. Ondřej Měšťák, Ph.D., se na Klinice plastické chirurgie 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Nemocnice Na Bulovce věnuje zejména rekonstrukčním operacím prsů a břišní stěny. Na tomto pracovišti také vede několik dlouhodobých výzkumných projektů a je zástupcem přednosty pro výuku studentů 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy.

Na soukromé klinice Esthé je nejčastěji žádán pro estetické operace prsou. Mezi jeho další oblíbené oblasti patří operace nosu a komplexní omlazení obličeje.

Získal ocenění za klinickou a vědeckou práci, např. od společnosti *American Society of Plastic Surgery* (ASPS) nebo *International Society of Aesthetic Plastic Surgery* (ISAPS).

Je vědeckým sekretářem Společnosti estetické a laserové medicíny ČLS JEP, členem výboru Společnosti plastické chirurgie ČLS JEP a ISAPS. Působí v redakčních radách oficiálních odborných časopisů americké i české společnosti plastické chirurgie. Organizoval řadu mezinárodních konferencí v Praze i v zahraničí (Londýn, Budapešť, Athény) a pravidelně navštěvuje zahraniční pracoviště, jako je USA, Brazílie, Velká Británie, Itálie, Taiwan, Belgie, Finsko a další.

Účastnil se humanitární mise v rámci programu *Treating Wounded Syrian* v jordánském Ammánu. Po této misi vyjednal zapojení oboru plastické chirurgie do programu zdravotnické pomoci vlády ČR MEDAVAC. Založil iniciativu NewMamma (www.newmamma.eu).

Soje klinické a výzkumné výsledky pravidelně představuje po celém světě. Publikoval více než 50 publikací v odborných recenzovaných časopisech a prezentoval přes 70 přednášek doma i v zahraničí. Vědecký doktorát Ph.D. obhájil v oboru tkáňového inženýrství.

Předmluva

Estetická chirurgie je úzce spjatá s oborem plastické chirurgie, jehož je neoddělitelnou součástí. Na rozdíl od oboru plastické chirurgie, který se zabývá řešením různých vrozených a získaných vad, jako jsou obličejové rozštěpy, vrozené vady končetin a genitálu, kožní a jiné nádory, úrazy obličeje a končetin, pourazové stavy či popáleniny, estetická chirurgie řeší kosmetické vady – ty mohou být také buď vrozené, nebo získané.

V posledních desetiletích dochází k mimořádnému rozmachu estetické chirurgie vlivem stále širšího uplatňování moderních pomůcek a prostředků v každodenní praxi – využívání endoskopické techniky operování, implantátů, laserové terapie, rozmanitých druhů liposukcí s odsáváním tuku z různých částí těla apod. Nemalou úlohu zde hraje také medializace a samozřejmě rozrůstající se počty pracovišť estetické chirurgie, které nabízejí svoje služby při řešení rozličných kosmetických vad.

Úkolem estetické chirurgie je řešit různé kosmetické vady, ať již vrozeně podmíněné, nebo vzniklé v průběhu života, kterými se člověk z hlediska vzhledu liší od všeobecně uznávaného normálu či ideálu krásy a estetického vnímání. Jejím posláním je zbavit člověka pocitu odlišnosti od jiných a vrátit mu narušenou sebedůvěru a sebevědomí. Jeden z nejvýznamnějších estetických chirurgů, primář MUDr. Karel Fahoun, DrSc., nazval estetickou chirurgii v přeneseném slova smyslu psychochirurgií. A každý, kdo se estetické chirurgii věnuje, může tento příměr jenom potvrdit!

Je jakýmsi nepsaným pravidlem, podpořeným mnohaletou chirurgickou praxí, že žena je mnohem zranitelnější a citlivější na jakékoli nepříznivé projevy související s krásou jejího těla i obličeje než muž. Setkáváme se s tím u některých vrozeně podmíněných vad, ale i tělesných změn, které vznikly v průběhu mateřství nebo s přibývajícím věkem. Přesvědčivým důkazem toho je naprostá převaha žen vyšetřovaných v našich ordinacích kvůli žádostem o korekce kosmetických vad ve srovnání s relativně skrovným počtem vyšetřovaných mužů. Je až neuvěřitelné, jak žena po smysluplné operaci kosmetické vady vnitřně rozkvetne, jak je najednou plná optimismu a elánu a jak její partnerský i rodinný život dostává zcela jiné dimenze.

Hlavním úkolem předložené publikace je však upozornit na jinou skutečnost: estetická chirurgie přináší radost a štěstí těm, kteří operaci kosmetické vady

úspěšně podstoupili, na druhou stranu ale může být v případě neúspěšnosti příčinou velkého zklamání a nemalých životních strastí. A to pokud operace nesplnila původní očekávání.

Příčinou zde může být malá zkušenost plastického chirurga nebo jeho nedostatečná manuální zručnost či estetické vnímání. Nelze vyloučit ani pooperační komplikace způsobené nedodržením pravidel asepse a antisepse pracoviště, kde se operace uskutečnila. A samozřejmě může být příčinou také individuální odlišnost hojení pacienta, neočekávané krevní výrony, pooperační otoky či nepěkné pooperační jizvy.

Nejsou to však pouze uvedené okolnosti, které způsobují neúspěšnost operace. Mohou zde být i jiné příčiny, jež se výrazně podílejí na výsledku operace a o kterých plastický chirurg ani netuší. A právě těmto předem nepoznaným příčinám možných pooperačních komplikací je věnována poslední část publikace. Jsou to například těžké úzkostné stavy pacienta, které často velmi negativně ovlivňují život plastického chirurga, a někdy ho dokonce nutí i zabývat se myšlenkou na předčasné ukončení jinak úspěšné kariéry. Patří sem ale i celá řada dalších psychických poruch.

Rovněž na mě samotného někdy doléhají tyto psychické alterace pacienta, které jsou podle mých mnohaletých klinických zkušeností bohužel neřešitelné. Problém je v tom, že často zcela zakrývají naši radost z mnoha jiných, úspěšně odoperovaných pacientů. Je někdy skutečně velmi obtížné se s tím vyrovnat, i když si uvědomujeme, že za to pacienti vlastně nemohou. Této problematice se budeme dostatečně věnovat v již jmenované části knihy.

doc. MUDr. Jan Měšťák, CSc.

ÚVODNÍ SLOVO

Estetická chirurgie obecně je obor, který přináší hodně radosti, ale často i zklamání. V naší každodenní praxi se setkáváme se situacemi, kdy s vnitřním uspokojením přijímáme výsledky své práce, a na druhé straně prodlíbíme noci v nejistém očekávání dnů následujících. Lze říci, že čím více má plastický chirurg odoperováno, tím méně je zatížen nejistotou z dobrého výsledku.

Zkušený estetický chirurg může řešit téměř všechny nepředvídané situace, které nastaly již během operace, v pooperačním období nebo v odstupu týdnů, měsíců až let. Přesto však existují výjimky, kdy i začínající chirurg může dobře vyřešit vzniklou komplikaci, obvykle ale pod dohledem zkušeného chirurga. V soukromé praxi, kdy je plastický chirurg odkázaný sám na sebe, jsou tyto výjimky spíše sporadické. Nelze však nepřipomenout, že ani plastický chirurg s mnohaletou praxí nemusí vždy dosáhnout optimálních výsledků po operacích kosmetických vad. I proto zde platí nepsané pravidlo správné volby operatéra.

Estetický chirurg by neměl provést technickou chybu při operování žádné kosmetické vady. Musí zvolit takovou strategii vlastní operace, jež pacientovi prospěje a neuškodí mu. A také odmítnout ty pacienty, kteří operaci nepotřebují, a především takové, u nichž je očekávání výsledku operace nereálné. Co je však zásadní, nikdy by neměl převýšit ekonomický profit z operace nad její nepotřebností.

Je samozřejmostí, že každá operace je doprovázena některými negativními důsledky operačního zákroku. Často proto klademe otázku, proč modelovat relativně hezká prsa, když jim sice vytvoříme o něco lepší tvar, ale za cenu rozsáhlejších jizev? Proč zvětšovat pomocí implantátů pěkně tvarovaná a dostatečně velká prsa, když může dojít v odstupu měsíců až let k vytvoření vazivového opouzdření kolem implantátu a tím k jejich deformaci? Přesto je touha

některých žen po zvětšení prsů tak velká, že po jejich opakovaných návštěvách nakonec mnohdy přeci jen souhlasíme.

Zvětšení prsů implantáty by mělo být provedeno s mírou a nikdy nad rámec přirozenosti. Pokud žena s tímto přístupem nesouhlasí, musí se obrátit na jiného estetického chirurga.

Je rovněž důležité informovat pacienta, že úspěšnost či neúspěšnost operace nezávisí pouze na estetickém chirurgovi, ale že konečný výsledek může ovlivnit řada okolností, které jsou nepředvídatelné a předem nezjistitelné. Patří sem například tvorba nepěkných a nápadných pooperačních jizev. Přibližně u 90 % operovaných nacházíme jizvy relativně pěkné nebo uspokojivé, nad zbývajícími 10 % se vznáší velký otazník. Na vzniku jizev se totiž může spolupodílet řada faktorů, jako je kvalita kůže, onemocnění štítné žlázy, zvýšená potivost, porucha imunity, alergie, obezita, kouření, psychologické faktory, antikoncepce, hormonální nevyváženost aj. I hrubé jizvy se však většinou po čase oploští a vyblednou, a to zvláště tehdy, odstraníme-li možnou příčinu jejich tvorby.

Přes některé vyjmenované komplikace v pooperačním průběhu můžeme jednoznačně potvrdit, že operace kosmetických vad přináší zvláště ženám velké uspokojení z pocitu jakéhosi návratu ztraceného nebo dosud nevytvořeného sebevědomí.

Pokud jde o oblast prsou, dovolujeme si uvést dva příklady, jež názorně charakterizují pocity velkého štěstí operovaných žen. Například žena s asymetrickými prsy prohlásila, že po úspěšné operaci zažila pocit největšího štěstí od narození svého dítěte. Jiná žena, jež měla po porodu chabá, až hadrovitá a nepěkně visící prsa, napsala, že díky operaci, která jí přinesla navrácení sebevědomí, prožívá jednu z nejkrásnějších a nejšťastnějších Vánoc v životě.

Samozřejmě bychom zde však mohli uvést celou řadu dalších příkladů prospěšnosti estetické chirurgie. Stačí zalistovat v publikaci *Estetické operace nosu v klinické praxi*, která před časem vyšla v nakladatelství Grada Publishing a jež dokumentuje někdy až neuvěřitelné příběhy šťastných žen po operaci kosmetické vady nosu.

O ženské kráse

Nahlédneme-li do Starého zákona, byly ženy vnímány především jako nástroje stvoření. Jakmile byl patriarcha Abrahám označen za otce izraelského národa, stalo se prvořadou povinností žen plození. Některé biblické ženy byly sice obdivovány pro svou krásu, věrnost či rozumnost, nebo dokonce pro svou odvahu, avšak z celkového hlediska bylo jejich největší zásluhou mateřství.

Přesto však již v době prehistorické, jak víme z knihy Genesis, byla třeba Eva uctívána nejen jako matka lidské rasy, ale také jako archetyp ženy pokušitelky. Už tehdy se velký význam přikládal ňadrům, jako určujícímu atributu ženství, které byly střídavě označovány dobrými a zlými přívlastky. Tam, kde převládal „špatný“ model, se ňadra stávala nástrojem pokušení, a dokonce i agrese. Z tohoto pojetí vycházel nejen autor knihy Genesis, ale i hebrejský prorok Ezechiel, jenž přirovnával hebrejská města Jeruzalém a Samaří k nestydatým děvkám s hříšnými prsy. Totéž platilo i pro Shakespeara, který stvořil hrůznou postavu Macbetha.

V dnešní době jsou prsa pro většinu z nás, a zejména pro muže, erotickým symbolem. Nicméně tento sexualizovaný pohled není v žádném případě univerzální. V mnoha odlišných kulturách Afriky a jižního Tichomoří, kde ženy chodí s nezakrytými ňadry od nepaměti, nezískala prsa nikdy převážně erotický význam, jako je tomu v Evropě a Severní Americe. Nezápádní kultury mají své vlastní fetiše – malé nožky v Číně, labutí šíje v Japonsku, hýždě v Africe a na Karibských ostrovech. Francouzský básník Mallarmé pojmenoval všechny známé erotické symboly různých kultur trefně „skrytá erotika“.

Na základě mnohaletých zkušeností s vyšetřováním prsů u žen jsem však přesvědčen, že pro ženy jsou prsa spíše jakýmsi symbolem jejich „ženství“ než erotickým symbolem pro muže. Svědčí o tom ženy, jež žádají o jejich úpravu kvůli pocitům vlastní nedokonalosti a rozhodně odmítají jakýkoli „nátlak“ ze strany mužů, kteří krásu a sex-appeal žen spatřují komplexněji a v něčem jiném.

Nejsou to však rozhodně jenom erotické symboly, které dělají ženu ženou a určují její „krásu“. Hodnocení krásy ženy je ryze subjektivní vjem a každý jedinec ji proto vnímá jinak.

Dovolil bych si zde ocitovat slova Audrey Hepburn, jak vidí krásu ženy ona: „Pravá krása ženy není v její postavě, ve způsobu oblečení, v šatech, které nosí, nebo ve stylu jejího účesu. Krásu ženy je vidět v jejich očích, protože jsou oknem do její duše, do jejího srdce, kde sídlí láska.“

Pokud budu hovořit za muže, jsem přesvědčen, že žena nemusí být krásná, a přitom nás osloví více než jiné krásnější ženy, protože má pro nás charisma a osobní kouzlo. Líbí se nám její držení těla i chůze, je vřelá, empatická, zkrátka pro nás okouzlující. Naproti tomu se častokrát setkáváme s ženami, které příroda obdařila nevšední krásou a pravidelností rysů, avšak působí studeně, až chladně a pro nás nepřitažlivě.

Žena musí mít bezesporu určité rysy krásy, aby se nám líbila. A pokud pro nás taková žena existuje, potom k povýšení našeho prvního dojmu stačí už pouze to, aby byla přiměřeně inteligentní, skromná, osobnostně pokorná a také svým způsobem sebevědomá. Protože právě dostatečné sebevědomí dokresluje, spolu s jejími ostatními kvalitami, osobnost ženy. Osobnost, která nachází své uplatnění v profesním, společenském i osobním životě. A nelze nezmínit také šarm ženy. Není to dokonalý make-up, tvář bez vrásek nebo luxusní róba. Je to zvláštní jiskra, osobní kouzlo, jedinečná přitažlivost. Šarm je důvod, proč muž dá přednost jedné ženě před mnoha dalšími.

Rád bych zde připomenul, že mnohé ženy jsou stále krásné i v době pokročilejšího věku, aniž by podstoupily nějaký chirurgický zákrok. Záleží na způsobu života. Některé ženy vůbec nelpí na tom, jak vypadají, ve vztahu k jejich prostředí to není důležité. A potom jsou jiné, které navštěvují fitness centra, pracují na sobě, pečují o sebe a mají snahu udržet si vzhled i kondici. Často je to však i záležitost profesní, protože profesní motivace se v současnosti stále více odráží v plastické chirurgii.

Obrovským přínosem je estetická chirurgie pro ženy například v šoubyznysu, jelikož jim umožňuje pokračovat v jejich umělecké dráze, kde je pro ně dobrý vzhled samozřejmou součástí jejich image. Mnohé ženy sice říkají a mají pravdu, že mohou důstojně stárnout, ale i tak jde o ukončení určité životní etapy a jsou smířené s tím, že už nenastane žádný pozitivní posun. A to na rozdíl od jiných žen, jež mohou i nadále pokračovat v úspěšné životní dráze.

V této souvislosti, a to i nepřímou s možnou spojitostí s estetickou chirurgií můžeme uvést slova Marlene Dietrich: „Rodný list je pomluvou, kterou může žena kdykoli svým vzhledem dementovat!“

Coco Chanel, která byla známá svojí stálou elegantní vizáží, kdysi řekla, že půvab mládí spočívá v kráse a půvab stáří v tajemství. Naproti tomu Greta Garbo se nebála přiznat, že bez krásy by nebylo „jejího génia“, a tedy ani úspěchu. Byla to herečka...

OBEČNÁ ČÁST